

Сәрінжіп Н.С., ГМУ-22 НП тобының магистранты

Сейтхожин Б.У., ЭҚЗ ҒЗИ аға ғылыми қызметкері

Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Қазақстан

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҢА БАҒЫТЫ

"Қазақстан-2050" стратегиясына Н.Ә. Назарбаев өзінің: «қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Білім және кәсіби машық – заманауи білім беру жүйесінің және кадр даярлау мен қайта даярлаудың негізгі бағдары негізделді. Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуға тиіспіз. Барлық өскелең ұрпақтың функционалдық сауаттылығына баса назар аудару қажет» деген болатын.

Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе білім беру әрі сол ғылымды дамыту. [3]

Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңнамасында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті ол ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке тұлғаны қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға берілген білім алу үшін қажетті жағдайлар: білім берудің жаңа технологияларын енгізу, білім беру саласына қараттандыру, халықаралық ғалам бойынша коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту негізінде міндеттерді көздейді. Сондықтан дамудың қазіргі кезеңі білім беру жүйесінің алдына оқыту процесін технологияландыру мәселесін қояды. Қазіргі білім беру мекемелеріндегі білім беру мазмұнын, оның құрылымдық жүйесін жақсарту білім беру реформасын жүзеге асырудың басты шарты болып табылады.

Заманауи білім берудің стратегиялық мақсатына өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге және сол әрекетінің шешімін таба білуге қабілетті, барлық істе салауатты тұлғаны оқыту мен тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады. Жоғарыда көрсетілген мақсаттарға жоғарыоқу орындарында білім берудің Отандық және әлемдік тәрбиесінде қалыптасатын, өз қызметін дұрыс атқарып келе жатқан білім мазмұнының негізгі құрылымын жобасын жүзеге асыруда қолданылатын жаңа педагогикалық технология арқылы қол жеткізу көзделеді. Қазіргі уақытта модульдік оқыту технологиясын көптеген оқытушылар қолданады. Модульдік оқыту 1960 жылдар аяғында шет елдерде (АҚШ-та) дәстүрлі оқудың бір нұсқасы және де бағыты ретінде қолданыла бастады. «Модуль» сөзі латын тілінен аударғанда «өлшем», «шама», «мөлшер» деген мағынаны білдіреді.

Сонымен қатар модуль сөзінің мағынасы ірі блок, бөлінген, яғни оқу материалдарын, бөлшекке, блоктарға бөліп беру дегенді білдіреді. Айтарлықтай тағы бір тиімді жағына тоқтала кетсек, оның бірізділігі, жүйелілігі, дарынды оқушылармен жұмыс жасауға өте қолайлы. Модульдік оқыту технологиясы заманауи дидактиканың талаптарына сәйкес білім алушылардың оқуын ғана емес, сонымен қатар жеке тұлғаның танымдық іс-әрекетін де ұйымдастыруға, диалогтық өзара әрекеттесу негізінде оқу процесін құруға болады. Барлық әлемде білімнің рөлі артып, әр елдің өзіндік білім беру жүйесі жасалған. Бірақ, ол әлем халықтарының білім берудегі тәжірибесімен, бағыт–бағдарымен бір деңгейде болуы тиіс. Қазақстан Республикасындағы үлкен өзгерістер білім беру саласында қамтылуы маңызды іс болып табылады. Осы байланысты білім беруді дамыту тұжырымдамасы Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін дамытудағы маңызды құжат екені күмән тудырмайды. [1]

Қазақстан Республикасының білім беру саласында бүгінгі басты міндеттің бірі– жас ұрпаққа терең білім беру. Соның негізі техникалық және кәсіптік білім беру негізінде оқыту үрдісін жақсартуға және жаңа технологияларды енгізу болып табылады. Оқу процесіне жаңа инновациялық әдістерді енгізу оқушылардың білімге деген қызығушылығын, өз бетінше ізденуге және

шығармашылық жұмысқа деген ұмтылысын дамытуға ықпал етеді. Білім алушылар терең де жүйелі білім және әдістемелік тәсілдерді жақсы меңгерулері қажет. Пәнді оқытудың тиімді әдісі мен тәсілдердің қолдана отырып, сабақты қызғылықты да түсінікті өткізу мұғалімнің шеберлігіне байланысты. Қоғам дамыған сайын бүкіл құрылым бірге дамиды.

Қазіргі уақытта кәсіптік және технологиялық білім беру саласында кеңінен қолданылып жүрген бірнеше инновациялық технологияларды атап көрсетуге болады.

Білім беру саласында қолданылатын басты инновациялық технологиялар:

- проблемалық оқыту;
- дамытушылық оқыту;
- деңгейлік оқыту;
- дәстүрлі оқыту;
- модульдік оқыту
- сұрақ-жауап ойындары;
- цифрлік білім беру ресурстары.

Жаңа технологиялардың негізгі педагогикалық принциптері:

- балаға ізгілік тұрғысынан қарастыру;
- оқыту мен тәрбиелеудің бірлігі;
- баланың танымдық күшін қалыптастыру және дамыту;
- баланың өзіндік іс-әрекет әдістерін меңгеру;
- баланың танымдылық және шығармашылық қабілеттерін дамыту;
- әр оқушыны дамыту бойынша жүйелі жұмыс;

Проблемалық оқыту - бұл ғылыми танымның нәтижелерін, білім жүйесін ғана емес, сонымен қатар нәтижеге жету жолдарын, баланың танымдық қасиетін қалыптастыру, оның шығармашылық қабілетін дамыту.

Дамыта оқыту - мектеп жасына дейінгі баланың білімін, білік дағдыларын қалыптастыруды жоққа шығармайды, бірақ оқыту мен тәрбиелеу баланың дамуын қамтамасыз ететін жағдайлар болу керек. [2] Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде дамытушылық оқыту технологиясы балаларға тәрбиешінің

қарапайым қызығушылық, зерттеу қызметін қалыптастырумен сипатталады. Дәстүрлі оқыту - балалардың таным қабілеттілігін және жас мөлшері шамасымен бір деңгейді құрайды. Білім беру барысында жоспарланған тақырып толығымен түсіндіріледі, балалар осы тақырып бойынша білім, білік және дағды алу мақсатында жұмыс жасайды. Цифрлық білім беруді электрондық оқулықтар, компьютер ойындары, виртуалды түрде жаттығу әдістері, ғылыми-әдістемелік зерттеулер құрайды.

Цифрлық білім берудің мақсаты:

- Оқытушының сабақ дайындығына көмек;
- Оқытушының сабақ өткізу үрдісіне көрсетілетін көмек;
- Оқушының үй тапсырмасын орындауға көмек.

Негізгі құрылымдарның біріне білім беру жүйесінде толассыз даму және тоқтамсыз өзгеріс үстінде болуы басты белгісі екені анық. Дүниежүзілік сарапшылар білім беру жүйесінде салыстыруға болатын бірнеше елдерді атап көрсеткен. Алғашқы бестікке АҚШ, Канада, Сингапур, Финляндия, Швеция елдері жатады. Ол елдер ең алдымен білім саласына жіберілген инвестицияның көлемін, мамандарды дайындау мәселесін, оқулар арасындағы қоғамдастық одан бөлек жиырма шақты критерийді негізге алған. Жаңа ғасыр кезінде әлем кеңістігіндегі білім беру саласы жаңа арнаға бет бұрды. Бүгін ақпарат ағыны таралған кезде, талғам бөлек болады, сол талабы өзгеше болғандықтан, заманға сай қоғам болашағы жас ұрпақты тәрбиелеу негізінде үлкен жауапкершілікке міндетті. Бұрынғы цензуралық білім беру жүйесі, стандартты қайталауға арналған сабақ құрылымы ата-ананың да, баланың да талғамынан табылмады. Бұл біздің елімізді ғана емес, бүкіл мемлекетті алаңдатты. [4]

Қазіргі кезде Республикамызда білім берудің жаңа жүйесі жасалынып, қазақстандық білім беру жүйесі әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі үшін жаңа модульдік білім беру бағдарламасының жасалуы халықаралық талаптарға сай жасалынып, жұмыс берушінің талаптарын анықтауда қажет. [5] Мұндай бағдарлама алдымен, халықаралық еңбек жүйесінде Қазақстан Республикасының

техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі белсенді ойыншы болуын, екіншіден білім беру шарттарының сапасына қойылатын қатаң талаптар негізінде дайындау сапасын жақсарту.

Бұл модульдік оқыту бағдарламасы техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі үшін еңбек нарығын талдау және функциональдық талдау негізінде жұмыс берушілермен тікелей және тығыз байланыста әзірленген. Осылайша, модульдік оқытудың өзегі – оқу модулі. Оқу моделі аяқталған ақпарат блогынан, мұғалімнің нұсқауларынан, бағдарламаны сәтті жүзеге асыру үшін мәліметтерден және оқушының іс-әрекетінің мақсатты бағдарламасынан тұрады. Модульдік оқыту білім мазмұны, білімді игеру қарқыны, өз бетінше жұмыс істеу алу мүмкіндігі, оқудың әдістері мен тәсілдері бойынша оқытудың дербестігін қамтамасыз етеді. Модульдік оқыту технологиясы жеке адамның өзін дамытуға, шығармашылық қасиеттерін арттыруға қажетті іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыратын бірден-бір технология десек болады. Басқа да салалар сияқты, техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіне жаңа технологияларды енгізуге үлкен мән беріледі.

Білім беру процесінде жеке тұлғаның біліктен жақсы маман жасауға бағытталған оқыту тәсілдерін озық тәжірибемен сабақтастыру бүгінде күн тәртібіне шықты. Себебі, белгілі бір оқу орнын бітірген түлектің алған білімі жұмыс берушінің талаптарына сәйкес келмейді. Ақырында, осы маманға мұқтаж болып отырған жұмыс беруші жас кадрларды қайта даярлауға, оқытуға мәжбүр болады. Жақсы жұмысшы мамандарды даярлау – бүгінгі заманның ең басты мәселесі. Сондықтан да кәсіптік білім беру саласында студенттерді кәсіби мамандықтарына үйрету және тәрбиелеуде өндірістік оқыту шеберлері педагог болып саналады. Оқу процесін жетілдіру, оқушылардың қазіргі кезеңдегі технологиялық процестерді меңгеруі үшін өндірістік оқытуда көптеген инновациялық әдістерді тиімді қолдана отырып, мамандығын жақсы меңгергенін, білімін әрі қарай жетілдіріп отыратын білікті де, білімді кәсіби мамандар даярлауға әбден болады деп санаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Білім мен ғылым — даму тетігі / Елбасының ҚР Білім және ғылым қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзі // Егемен Қазақстан, 13 қазан, 2019.
2. Скаун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методические пособие. - М.: Высшая школа, 2018.
3. Н.Ә.Назарбаев., Қазақстан халқына жолдауы Астана қ., 2017 жылғы 14 желтоқсан.
4. Қабдықайыров Қ. Инновациялық технологияларды диагностикалау. — Алматы, 2019.
5. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. — //Қазақстан мектебі, №4, 2018. «Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2018ж.